

ÜNİVERSİTE GENÇLERİNDE ŞİDDET EĞİLİMLİLİĞİ VE ÖĞRENCİLERİN AİLE İÇİ ŞİDDETE BAKIŞ AÇILARI*

*The Slope of Violence on College Students and Students' Standpoint on Intrafamilial of
Violence*

Yelda SEVİM**

Semra ATAŞ***

ÖZET

Aile içi şiddet eskiden beri var olan yaygın bir toplumsal sorundur. Aile içi şiddet genel olarak erkeğin kadına uyguladığı şiddet, çocuklara uygulanan şiddet, kardeşler arası şiddet ve ebeveynlere yönelik şiddet olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu şiddet türlerinden en fazla ise kadına ve çocuğa yönelik şiddet karşımıza çıkmaktadır. Aile içi şiddet oldukça yaygın olmasına rağmen mahrem olarak kabul edilmesi sebebiyle bu konuda yapılan çalışmalar sınırlı kalmıştır.

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesinde okuyan öğrenciler üzerinde yapılan bu çalışmanın örneklemini; 10500 bayan öğrencinin %5i olan 525 bayan öğrenci, 9380 erkek öğrencinin %5i olan 469 erkek öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini toplamda 994 kadın ve erkek öğrenci oluşturmaktadır.

Araştırmadan ortaya çıkan sonuca göre en dikkat çeken nokta kadın ve erkeklerin şiddet ile ilgili farklı görüşlere sahip olmalarıdır. Erkekler kadınlara oranla şiddete daha ılımlı bakmakta ve şiddeti haklı kılacak gerekçeler ortaya koymakta özellikle kadına yönelik şiddetin kaynağını kadınlarda görmektedirler. Araştırmadan elde edilen genel sonuca göre; gençliğin büyük oranı şiddete karşı olumsuz yönde bir tutum içerisindedirler.

Anahtar Kelimeler: Aile, Gençlik, Kadın, Şiddet.

ABSTRACT

Violence in the family is a societal problem. It is a human rights abuse against people of all genders and at all ages everywhere in the world. Domestic violence mostly occurs as violence against the spouse and the violence perpetrated by men against women. Gender discrimination lies behind the violence in the family. However, the studies conducted on the field are still limited due to the fact that it is regarded as a private matter.

The sample of this study which was conducted on the students studying at the University of Kahramanmaraş Sütçü İmam consists of 525 female students which accounts for 5 % of total 10.500 female students and 469 male students which accounts for 5 % of total 9.380 male students. In other words, 994 female and male students in total are included in this research.

In accordance with the result of the research, the most eye-catching point is that the boys and the girls have different opinions about violence. Boys consider violence more admissible than girls. Furthermore, they give reasons which justify violence and they especially think that the reason for the violence against women is the women themselves. The general result obtained through the research: Most of the youth adopt a negative attitude towards violence.

Keywords: Family, Youth, Women, Violence.

*Bu makale "Üniversite Gençlerinde Şiddet Eğilimliliği ve Öğrencilerin Aile İçi Şiddete Bakış Açılımları(Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Örneği) "(Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalı, Elazığ, 2013.) adlı yüksek lisans tezinden düzenlenmiştir.

**Yrd. Doç. Dr., Fırat Üniversitesi, İnsani ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Sosyoloji Bölümü ELAZIĞ.
Mail: ysevim@firat.edu.tr

***Sosyolog, Kahramanmaraş Kredi ve Yurtlar Kurumu Kız Yurdu. KAHRAMANMARAŞ.
Mail: adanali-semra01@hotmail.com

1. GİRİŞ

Tarihin en eski zamanlarından günümüze kadar her dönemde şiddet var olmuştur. Çeşitli şekillerde ortaya çıkan şiddet, toplumun huzurunu bozmakta, toplumu yaşanılmaz bir yer haline getirmektedir. Bu şiddet türleri çeşitli şekillerde ortaya çıkmaktadır. Özellikle bu şiddet türlerinden aile içi şiddet son zamanlarda daha da fazla gündeme gelmiştir. Aile içi şiddet, özellikle kadına ve çocuğa yönelik şiddet hemen hemen her geçen gün artmakta, çocuklar ve kadınlar için korkulu bir rüya haline gelmektedir. Herhangi bir gün televizyonu açtığımızda, ya da elimize bir gazete aldığımızda çocuğa veya kadına yönelik şiddetin bir türüyle karşılaşmamamız neredeyse imkânsızdır. Her gün onlarca belki de yüzlerce kadına yönelik şiddet olaylarıyla karşı karşıya kalmaktayız. Bu da durumun ciddiyetini biraz olsun göstermektedir.

1.1. Araştırmanın Konusu

Bu çalışmada; Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesinde okuyan üniversite gençlerinin, sosyo-ekonomik düzeyleri, anne-babalarının eğitim durumları, aile içinde şiddet uygulanıp uygulanmadığı ya da gençlerin herhangi bir şiddet türüne maruz kalıp kalmadıkları, şiddet davranışı karşısında nasıl hareket ettikleri ne tür tepkiler verdikleri, şiddetin kaynağı ile ilgili görüşleri, ekonomik, duygusal ya da cinsel şiddete maruz kalıp kalmadıkları, şiddetin öğrenilen bir davranış olup olmadığı ya da genetikle alakalı olup olmadığı, şiddeti aile içerisinde öğrenip öğrenmedikleri, kadına ve çocuğa yönelik şiddet ile ilgili düşünceleri, şiddetin önlenmesine yönelik çözüm önerileri gibi konular incelenmiştir. Çalışma sonucunda öğrencilerin bu konulara ilişkin görüşleri tespit edilmiştir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Özellikle günümüzde giderek daha fazla yoğunluk kazanan şiddeti; ev içinde, okullarda, kitle iletişim araçlarında, iş mekânlarında, sokaklarda, kulüplerde vb. yerlerde gözlemlemek mümkündür. Bu nedenle, gündelik yaşamın bir parçası olarak şiddet, yaşamın sürdürüldüğü veya insan etkileşiminin gerçekleştiği tüm alanlarda karşımıza çıkmaktadır. Çok farklı şekillerde kimi zaman şiddete tanık olmakta kimi zaman da şiddetin uygulayıcısı olmaktayız. Ancak bu durum her zaman tam olarak açığa çıkmamaktadır. Bazen gizli kalmakta bazen de bilinçli bir şekilde üstü örtülmektedir. Gizli kalan bu şiddet türleri arasında çocuğa ve kadına yönelik şiddet de vardır. Kadına uygulanan şiddet mahremiyet alanı olarak görülmekte, bundan dolayı üzerinde konuşulmamaktadır. Gençlik araştırmaları, özellikle Türkiye gibi oldukça büyük bir genç nüfus oranına sahip, gelişmekte olan bir ülke açısından daha da önem kazanmaktadır. Konuya bu şekilde yaklaşıldığında, gençliği araştıran ve gençlik sorunları üzerinde duran özellikle de gençlik ve şiddet ile ilgili bilimsel araştırmaların ülkemiz için önemi daha iyi anlaşılacaktır.

Bu çalışmada özellikle son zamanlarda çok fazla yaygınlık gösteren ve dikkat çeken aile içi şiddet konusunun incelenmesi amaçlanmıştır. Bu çalışma kapsamında yer alan Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi'nde öğrenim gören gençlerin kadına ve çocuğa yönelik şiddet ile ilgili görüşlerini tespit etmek, şiddet ile ilgili çözüm önerilerini ortaya koymak çalışmanın temel amacıdır. Geleceğin anne babaları olan bu gençlerin şiddet karşısında takındıkları tutumları, onların ilerleyen süreçte eşlerine ya da çocuklarına şiddet uygulayıp uygulamayacaklarını etkileyeceğinden dolayı görüşlerinin tespit edilebilmesi ve şiddetin bir nebze de olsa azaltılabilmesine katkı sağlanabilmesi için bu çalışma yapılmıştır. Bu amaçlar doğrultusunda üniversite gençlerine anket çalışması uygulanarak şiddetin sadece fiziksel şiddetle sınırlı kalmadığı bunun yanında ekonomik, duygusal, sözselsel, cinsel şiddetin de var olduğu gerçeğini gösterebilmektedir. Bu amaçlar doğrultusunda; Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi'nde öğrenim gören üniversite gençlerinin ailelerinde şiddet uygulanıp uygulanmadığı ya da gençlerin herhangi bir şiddet türüne maruz kalıp kalmadıkları, şiddetin kaynağı, nedenleri ile ilgili görüşleri, şiddetin öğrenilen bir davranış olup olmadığı, genetikle alakalı olup olmadığı ya da kadının ekonomik bağımsızlığa sahip olması ya da olmamasının etkili olup olmadığı, şiddetin eğitimle bir bağlantısının olup olmadığı ve şiddeti bir

kez uygulayan insanın şiddet davranışını tekrarlayıp tekrarlamayacağı ve bunun kadın ve erkeklere göre bir değişiklik olup olmadığı gibi konular hakkında bilgilere ulaşılması amaçlanmıştır.

2. ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ

2.1. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi'nde okuyan 19880 öğrenci oluşturmaktadır. 19880 öğrencinin 10500'ünü bayan ve 9380'ini erkek öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklem seçilirken evrenin %5'i alınmıştır. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi'nde öğrenim gören öğrenciler üzerinde yapılan bu çalışmanın örneklemini; 10500 bayan öğrencinin %5'i olan 525 bayan öğrenci, 9380 erkek öğrencinin %5'i olan 469 erkek öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini toplamda 994 bayan ve erkek öğrenci oluşturmaktadır. Bu çalışmada örneklem grubunun belirlenmesinde rastgele tesadüfî örneklem yöntemi kullanılmıştır. Örneklemin oluşturulmasında yansızlık temel kuralına bağlı kalınmıştır.

2.2. Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırma 20 ay içerisinde tamamlanmıştır. Çalışmanın araştırma planını belirlenmiş, literatür taraması ve araştırmanın kuramsal çerçevesi oluşturulmuştur. Daha sonra veri toplama aracı olan anket soruları hazırlanmış 50 kişiye pilot uygulama yapılmış ve pilot uygulamadan sonra gerekli kontroller yapıldıktan sonra yeterli sayıda çoğaltılmış ve anketler öğrencilere birebir uygulanmıştır. Ayrıca öğrenciler ile yüz yüze görüşülerek, daha detaylı bilgi edinilmesi için 20 kişi ile derinlemesine bireysel görüşmeler yapılmıştır. Derinlemesine bireysel görüşmelerde anket soruları temel alınmış konuşmanın akışına göre gerekli olan farklı sorular da sorulmuştur. Bu yönüyle araştırma, sadece nicel değil aynı zamanda nitel bir çalışma özelliği de taşımaktadır. 72 sorudan oluşan her bir anket ortalama 12-14 dakika da tamamlanmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler, bilgisayar ortamında sosyal bilim araştırmalarına uygun olarak hazırlanan SPSS for Windows 15.0 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Öğrencilerin kişisel özellikleri ile aile hayatı ve şiddete ilişkin görüşlerine dair tanımlayıcı istatistiksel analizler için frekans ve yüzde alma teknikleri uygulanmıştır. SPSS programında tablolar indirilmiş ve Word programında yeniden çizilmiştir. Açık uçlu sorulara ve bazı soruların "diğer" biçimindeki seçeneklere verilen ve aktarmaya değer bulunan bazı ifadeler de ilgili bölümlerde yer verilmiştir. Ayrıca ikili değişkenler arasındaki ilişkiyi ölçmek için Chi-square Testi uygulanarak çapraz tablolar oluşturulmuştur. Anket formunda yer alan açık uçlu sorulara verilen cevaplar, benzer özelliklere göre belirli kategorilere dönüştürülmek suretiyle bilgisayarda işlenmiş, daha sonra tablo haline getirilmiştir. Elde edilen tablolar yorumlanırken değişkenlerin yüzdeleri esas alınmış ve veriler oransal açıdan yorumlanmaya çalışılmıştır.

3. KURAMSAL ÇERÇEVE

3.1. Gençlik ve Aile İçi Şiddet

Gençliğin net bir tanımını yapmak güçtür. Yörükoğlu ve Kasatura'ya göre gençlik, çocukluk ile yetişkinlik arasında bir geçiş dönemini kapsayan; 12-15 yaş grupları arasındaki ergenlik gelişmesi ve ilk gençlik dönemi olarak devam eden biyolojik olarak genç denilen 15-25 yaş dilimindeki insanlardan oluşmaktadır (Kasatura, 1998:27), (Yörükoğlu, 1999:244). Ancak gençliği sadece belli yaşlar arasında kalan bir kitle olarak belirtmek doğru değildir. Gençliği anlamak, tanımlamak ve gençlik sorunları ile ilgili çözümler üretmek; bu tanımlamalara yeni, biyolojik referansların dışında bakılmasını gerekli kılmaktadır. Sinanoğlu ve Turan'a göre genç; "toplumsal olarak kimlik edinme sürecini yasayan ve henüz toplumsal rolü belirlenme aşamasındaki bireydir." (Sinanoğlu, 1997:8). "Gençlik çağı, ergenlikle erişkin arasında yer alan cinsel olgunlaşma ve bedensel gelişme dönemidir. Ruhsal bakımdan çalkantılı, duygusal, iniş çıkışları çok, davranışların çelişkili olduğu bir çağdır" (Yörükoğlu, 1999:13).

Toplumda kategorik bir ayırımı ifade eden gençlik, belki de en çok öğrenci statüsüyle karşımıza çıkmakta; bundan dolayı önemini belirginleştirmektedir. Aslında işçi, esnaf, köylü ve

öğrenci gibi birçok öğeyi içinde taşıyan gençlik terimi; aynı zamanda kendine özgü sorunlar içermekte, bunlara da aile yapıları, çevre ve eğitim düzeylerinden kaynaklanan yetişme ve yetiştirilme biçim ve tarzları etki etmektedir. Bu bağlamda sorunlara baktığımızda; gençliğin aynı zamanda sosyal, ekonomik, toplumsal, kültürel ve siyasal sistemden kaynaklanan kaygıları ve beklentileri olduğunu söyleyebiliriz. Zira ekonomik yetersizliklerin içinde bulunan, anne ve baba sevgisinden mahrum, hatta bölünmüş aile içinde yetişen eğitimini alamayan gençlerimizin ortak sorunları, öğrenci olabilmeye şansını yakalamış gençlik içinde de kabul görmektedir (Tuncay, 2000: 236).

Üniversite gençliği; 18-24 yaş grubunu oluşturan, formel eğitim-öğretim son evresinde öğrenim gören, araştırmacı ve sorgulayıcı, dolayısıyla bilimsel zihniyet kazanan, kendilerine has bir gençlik kültürü oluşturan, toplumun önderleri olacak gençlik kesimidir. Bu çerçevede, üniversite gençliğinin iyi, kaliteli ve sağlıklı yetiştirilmesi toplumların geleceklerinin sağlıklı ve sürekli olmasının da olmazsa olmaz koşuludur (Bayhan, 1995: 163). Üniversite gençliği, toplumun sosyokültürel yapısının en dinamik unsurunu oluşturmaktadır. Bu dinamik unsur toplumda kendini bulmaya, anlamaya, kimliğini şekillendirmeye çalışan kesimdir (Oğuz, 2008: 67).

“Üniversite gençlerinin, yetişkinlere göre toplumsal yapıyı ilgilendiren birçok konuda daha duyarlı, toplumsal ve kurumsal yükümlülükler karşısında daha bağımsız, buna karşın entelektüel yaşama daha yakın olduğu söylenebilir. Bu anlamda da üniversite gençliği, kültürel yenilenmenin bir çeşit öncü grubu, toplumsal değişimin, gelişimin ve yeniden üretimin en önemli hareket ettirici unsuru, önemli bir “hız belirleyicisi”dir. Yani bir toplumsal yapı içinde siyasal, ekonomik ve kültürel değişimin, gelişimin ve ilerlemenin en önemli hareket noktası yüksek eğitim düzeyine sahip (ya da bu eğitim seviyesine ulaşmaya aday) genç kesimler ile onların dünyaya bakışlarıdır” (Avcı, 2012: 22).

Aile içinde şiddet, aynı aile içindeki üyelerden birinin bir diğer üyenin hayat, beden veya psikolojik bütünlüğü veya hürriyetini kısıtlayıcı ya da şahsiyetin gelişmesine ciddi biçimde zarar verici bir eylem veya ihmali davranış şeklinde tanımlanabilir. Aile içi şiddet tarihi olarak çok eskilere dayanmaktadır. Milattan 2500 yıl önce, kocaların, kendilerine cevap veren karılarını üzerlerinde isimleri yazılı olan tuğlayla döverek cezalandırdıkları bilinmektedir. Günümüz araştırmaları ise, şiddet uygulayan kocaların, %75’inin şiddet uygulayan ailelerden geldiğini ve hatta şiddet uygulayan ebeveynlerin %85’inin kendi çocuklarında fena muamele gördüklerini ispatlayarak, şiddet ve fena muameleyi bir fenomen olarak ortaya koymuşlardır. (Demirbaş, 2001: 2017).

Aile içi şiddet farklı şekillerde olabilmekte, her yaş grubunda ve her zaman diliminde, din, dil, ırk, meslek ve sınıf fark etmeksizin görülebilmektedir. Genellikle aile içi şiddet, mağdur üzerinde sindirme, kontrol altında tutma, baskılama yaparak onun üzerinde hâkimiyet, güç kurmaktır (Baker-Jaffe-Moore, 2011: 5-6, 30-32, 34-38).

Aile içi şiddet, kısa ve uzun vadede pek çok probleme sebep olabilmektedir. Aile içinde şiddete maruz kalan kadın ya da çocukta, kısa süreli fiziksel rahatsızlıklar olabildiği gibi uzun süreli sakat kalma, depresyon ve travma sonrası stres bozukluğu gibi pek çok ruh sağlığı sorunları da görülebilmektedir. Şiddetin mağduru değil tanığı olan özellikle çocukların annelerinin şiddete uğradıkları zaman bundan etkilenebileceklerdir. Evde şiddet uygulanan bir aile de yetişen çocuklar ilerleyen yıllarda kendileri de şiddet uygulayıcıları ya da mağduru olabilecek bir takım ruhsal ve davranışsal problemler yaşayabilirler.

Aile ve şiddet konusunda Türkiye’de yapılan en kapsamlı araştırma Başbakanlık Aile Araştırma Kurumunun 1994 yılında gerçekleştirdiği ve 1995 yılında sonuçlarını yayınladığı, “Aile İçi Şiddetin Sebep ve Sonuçları” başlıklı araştırmasıdır. Bu araştırmaya göre, Türk ailesinde en sık rastlanan şiddet türü, %84 ile dayak ve %78.9 ile hakarettir. Ayrıca, ailelerin %34’ünde fiziksel şiddet, % 53’ünde sözel şiddet olduğunu ve çocukların % 46’sının fiziksel şiddet gördüğünü bildirmiştir (BAAK, 1995: 140).

4. ARAŞTIRMANIN BULGULARI

4.1. Araştırmaya Katılan Gençlerin Aile İçi Şiddet Deneyimleri

Bu bölümde araştırma kapsamında yer alan gençlerin şiddet deneyimleri yer almıştır. Ailede tehdit küçük düşürme davranışının olup olmadığını, eğer tehdit küçük düşürme davranışı oluyor ise kimler arasında olduğunu, aile de şiddet uygulanıp uygulanmadığını, ailede şiddet uygulanıyorsa kimlerin bu şiddet türüne maruz kaldıkları, aile bireyleri tarafından herhangi bir şiddet türüne maruz kalmanın cinsiyetle ilişkisine, ailede şiddet görülüyor ise kim tarafından şiddete maruz kaldıklarını, ailede şiddet gördüyseniz şiddet görmenizin sebebi, şiddet gördüyseniz hangi şiddet türüne maruz kaldığını, aile içinde hiç cinsel tacize maruz kalınıp kalınmadığını, kalındıysa cinsiyetle ilişkisine, cinsel şiddete maruz kalındıysa kim tarafından kalındığı, cinsiyete göre babalarının annelerine şiddet uygulayıp uygulamadıkları, cinsiyete göre annelerinin ve babalarının kendilerine şiddet uygulayıp uygulamadıkları ve cinsiyete göre anne-babalarının kızdıklarında harçlıklarını kesip kesmedikleri ile ilgili konular incelenmiştir.

Araştırma verilerine göre ailede tehdit, küçük düşürme davranışlarının olduğunu söyleyenlerin oranı %15,4, böyle davranışların olmadığını söyleyenlerin oranı ise %84,6'dır. Sonuca göre öğrencilerin büyük çocukluğunun ailesinde tehdit küçük düşürme davranışı olmamaktadır, ailesinde tehdit küçük düşürme davranışı olan çocuklar içine kapanık olacaktır ve sosyalleşmesini sağlıklı bir şekilde gerçekleştiremeyecektir. Ailesinde şiddeti suçu öğrenen çocuk bunu içselleştirerek normal karşılayacak ve ileri ki hayatında da şiddete meyilli bir birey haline gelecektir. Bu sebeple aile içerisinde var olan sorunlar tartışma tehdit ile değil konuşarak çözüme kavuşturulmalıdır.

Aile içerisinde tehdit küçük düşürme davranışının olduğunu söyleyenlerde en fazla orana %45,3 ile "baba ile çocuklar arasında" olduğunu söyleyenler sahiptir. İkinci sırada "anne-baba arasında" ve üçüncü sırada "kardeşler arasında" ve dördüncü ve son sırada "anne çocuk arasında" gelmektedir. Kardeşler arasında şiddet az olmakla birlikte yine de ne yazık ki bulunmaktadır.

Diğer bir sonuca göre, şiddetin en fazla olarak ikinci sırada yer alan "anne-baba arasında" yaşanmasıdır. Anne baba arasında yaşanan şiddete tanıklık eden çocuklar psikolojik olarak bu durumdan etkilenmekte ve şiddet davranışlarını içselleştirmektedirler. Babanın anneye şiddet uyguladığını gören çocuk içte içte babaya kızgınlık ve öfke duymakta kin gütmeye başlamaktadır. Eline fırsat geçmesi durumunda da aynı şiddeti kendisi de uygulamak isteyebilmektedir. Çocukların gelişimlerinin olumsuz etkilenmemesi için aile içerisinde ki sorunlar tartışma yolu ile değil konuşularak halledilmelidir.

Bireysel görüşme yapılan bir öğrenci ailesinde uygulanan şiddet ile ilgili şunları aktarmıştır; "Evimizde şiddet uygulanırdı, babam annemi döverdi, bizleri de döverdi. Babam, annem vefat ettikten sonra kadınlar olmasa erkeklerin bir hiç olduğunu söylemeye başladı ve annemi kaybettikten sonra beni hiç dövmeydi, şuanda vicdan azabı çektiğini söylüyor. Ancak babamı her gördüğüm zaman hala annemi dövdüğü zamanları (o anları), beni dövdüğü zamanları hatırlıyorum ve aklımdan bir türlü çıkaramıyorum."

Şiddet uygulanan evde huzur olmaz, huzurun olmadığı evde tartışmalar kavgalar eksik olmaz, bu durum en başta çocukların olmak üzere, annenin babanın varsa ailedeki diğer bireylerin de mutsuz olmasına ve psikolojilerinin bozulmasına sebep olabilir. Aile de şiddet gören anne ya da çocuklar huzuru mutluluğu, dış çevrede ararlar, bu sebeple çocuklar arkadaş çevresine yönelir, dış ortamda var olan suç hayatının içine girer. Ya da anne şiddetin olmayacağı bir hayat arayarak evden uzaklaşmaya çalışıp suç batağının içine düşebilir. Benzer görüş Kızmaz'da da görülmektedir. Kızmaz; "Sosyo-ekonomik statüsü düşük olan veya alt sınıfa mensup çocukların, sokaklara yönelmelerinin temelinde ev ortamında gerekli ilgiyi görememeleri yer almaktadır. Çünkü bazı bireyler, evde reddedilen statülerine alternatif olarak sokakta yeni bir statü arayışı içerisinde girme eğilimini sergileyebilirler. Yeni bir statü arayışı, yeni bir akran çevresinde kabul görme ile başlar, suçlu bir kimlik edininceye kadar devam eder. Sonuçta sokakta olmak, suça eğilimli olma

açısından ciddi bir risktir ve bu anlamda sokak, bireyin suç ve sapkın kültür etrafında sosyalleşmesi sürecine katkı yapan önemli bir faktör olarak işlev görmektedir.”(Kızmaz,2006:126) demektedir. Aile içinde uygulanan basit bir şiddetin ne kadar ağır sonuçlar doğurabileceğini tahmin etmek hiçte güç değildir. Bu sebeple şiddet normal olarak karşılanmamalı ve uygulanmamalıdır. Bunun yerine sevgi, saygı, anlayış ve hoşgörü ile sorunlar çözülmeye çalışılmalıdır.

En fazla şiddete maruz kalan araştırma kapsamında yer alan öğrencilerin kendileridir. Daha evlenmeyip aile kurmamış olan bu bireyler, şiddet gördükleri için şiddeti öğrenmişlerdir ve şiddet görmeyenlere oranla şiddet uygulama frekansları daha yüksektir. Tabi ki bu demek değildir ki her şiddet gören şiddeti uygular, ancak yapılan araştırmalar sonucunda, şiddet görenlerin şiddet görmeyenlere oranla daha fazla şiddet uygulandığı saptanmıştır.

Aile de en fazla şiddete maruz kalan ikinci kişi ise annedir. Kadına yönelik şiddetin özellikle günümüzde ne kadar artmış olduğuna bakarsak aile içerisinde annenin şiddet görmesine şaşırılmamak gerekir. Güçsüz olan kadınlar maalesef ki şiddete uğramakta ve şiddete boyun eğmektedir. Ailesinde birden fazla kişinin şiddete maruz kaldığını ve kardeşlerinin şiddete maruz kaldığını belirtenlerin oranı da bir hayli yüksektir.

Ailesinde şiddet uygulandığını belirten bir öğrenci aile içindeki şiddeti şu şekilde aktarmıştır: “Erkek egemen bir toplumuz. Çoğu kadın kocasından yediği dayaktan gocunmuyor, yediği dayağı kabulleniyor ses çıkarmıyor. En azından annem böyle yapıyor. Babam annemi dövmek için bizi dövmek için sudan bahaneler buluyor. Babam çalışmıyor zamanın büyük çoğunluğunu kahvehane de geçiriyor. Eve geldiği zaman gergin oluyor annemi dövüyor, beni dövüyor o yüzden babamı sevmiyorum.”

Aile içerisinde babalarının annelerine şiddet uygulayıp uygulamadığı ile ilgili olarak her 5 kişiden 4’ü babalarının annelerine şiddet uyguladığını belirtmiştir. Bu oran oldukça fazladır. Babasının annesine şiddet uyguladığını gören, tanık olan çocuk bundan etkilenecek ve hayatının her safhasında izlerini devam ettirecektir. Babanın annesini dövmek için, kızmak için bahaneleri çok olacaktır, çok konuşuyor, beni dinlemiyor, beni sorguluyor, ekonomik açıdan yetersizim yoksulluk çekiyoruz vs. diyebilmektedirler. Durum ne kadar kötü olursa olsun erkeğin kendinden daha güçsüz olan kadına şiddet uygulaması doğru değildir. Kalyoncu; hanımını mutsuz eden bir erkeğin; “Ben çocuklarım için çalışıyorum.” demesinin hemen hemen hiç bir anlamı yoktur diyerek erkeğin görevinin sadece çocuklarına bakmasının onların geçimini sağlamasının bir önemi olmadığını ortaya koymuştur. Baba eşine şiddet uyguluyorsa, eşi evde mutsuz ise çocuk da buna tanık olacağı için ve annenin mutsuzluğundan etkilenecek mutsuz ve bozuk bir kişiliğe sahip olacaktır. Şiddeti içselleştirmiş benimsemiş bir kişi olacak, şiddeti öğrenecektir (Kalyoncu, 2009: 87).

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza Hukuku ve Kriminoloji Araştırma ve Uygulama Merkezi tarafından 2003 yılında “aile içi şiddete” yönelik 133 kişi üzerinde yapılan anket sonuçlarına göre, ankete katılanlardan 264’ü bizzat şiddete maruz kaldığını belirtmiştir. Aile içi şiddete maruz kalanlardan 95’inin erkekler oluştururken, 169’unu kadınlar oluşturmuştur(Ünver,2003:15). Bu çalışmada da buna benzer bir sonuç çıkmıştır, araştırma kapsamında yer alan 994 öğrencinin 162’si şiddete maruz kaldığını belirtmiştir.

Aile içerisinde şiddet görenler içerisinde en fazla orana ,baba tarafından şiddet gördüğünü söyleyenler sahiptir. Ataerkil toplum yapısının bir sonucu olarak ortaya çıkan aile reisinin baba olması ve otoritenin babanın elinde toplanması neticesinde düzeni kurmaya ve kurduğu düzeni korumaya çalışan baba bunu sağlayabilmek için şiddete başvurmaktadır. Şiddeti kullanmasında işten eve yorgun argın eve gelmesi ve tahammül gücünün kalmaması ve ortaya çıkabilecek en ufak sorunlarda bile kolay yol olan şiddete başvurmayı tercih etmektedirler. Babadan sonra aile içinde ikinci sırada ağabey gelmektedir. Bunda da dikkat çeken nokta yine şiddet uygulayan kişinin erkek olmasıdır.

Öztürk tarafından 18 Şubat 1997’de Türkiye genelinde 8619 evli kadın ile kız öğrenciler tarafından yapılan “Kadına Yönelik Şiddet” konulu kamuoyu araştırmasında; “Şiddete maruz kal-

manızın sebebi ne idi ?” sorusuna, “terbiye” %36,10, “sebepsiz” %19,37, işlediğim suçun “ceza”sı olarak %20,86 şeklinde cevap verilmesi, “terbiye” amacıyla şiddetin ilk sırada yer almakla birlikte, çocuklara yönelik “sebepsiz” şiddetin önemli bir orana sahip olduğunu göstermektedir(Öztürk-Erdem,2006:1087),(Öztürk, www.kriminoloji.com 2002 Erişim Tarihi: 17.01.2013).

Öztürk’ün yapmış olduğu bu çalışma, araştırmamızla benzer sonuçlar göstermektedir. Ailesinde “terbiye” amaçlı şiddet gördüğünü belirtenlerin %36,10 iken çalışmamız sonucunda da %35,8’dir. Öztürk’ün çalışmasında %20,86 “ceza” derken çalışmamız da “ceza” diyenlerin oranı %32,7 ve Öztürk’te %19,37 olan “sebepsiz” iken çalışmamız sonucunda da %31,5 “sebepsiz”dir.

Türk aile yapısı ve çocuk yetiştirme yöntemleri içinde fiziksel ceza bir disiplin yöntemi olarak yer alır ve sonuç olarak toplumumuzda sık rastlanmaktadır. Özellikle geleneksel aile yapılarında ve şehirlerde fiziksel ceza yöntemlerinin kullanıldığı bildirilmektedir(Güleç vd.,2012:112-137).

Çalışmamızda aile bireyleri tarafından herhangi bir şiddet türüne maruz kaldığını belirtenlerin %61,1’i “fiziksel şiddete” maruz kalırken bunu sırayla %22,8 ile “sözselsel/duygusal şiddet”, %6,2 ile “ekonomik şiddet”, %5,6 ile “psikolojik şiddet” ve %4,3 ile “cinsel şiddet” izlemektedir.

Şiddetin türü ne olursa olsun uygulanan şiddet, şiddet mağduru üzerinde tamiri mümkün olmayan tahribatlara sebep olmaktadır. Bu nedenle fiziksel, cinsel, ekonomik, duygusal ya da psikolojik şiddet fark etmeksizin şiddetin her türünden uzak durulması ve uygulanmaması gerekmektedir. Şiddet türlerinden herhangi birine maruz kalan bir insan aradan uzun bir zaman geçmiş olsa bile uğradığı şiddet türüne tekrar tekrar maruz kalacakmış gibi hissedecek ve bundan psikolojisi büyük oranda zarar görecektir içine kapanık ve öz güveni düşük bir birey olma ihtimali artacaktır.

Öztürk tarafından 18 Şubat 1997’de Türkiye genelinde 8619 evli kadın ile kız öğrenciler tarafından yapılan “Kadına Yönelik Şiddet” konulu kamuoyu araştırmasında; “Maruz kaldığınız şiddetin türü ne idi?” sorusuna, verilen cevaplar arasında dayanın %71,78 oranında olması, dayanın Türkiye’de hala sıradan bir olay olarak görüldüğünü göstermektedir(Öztürk-Erdem,2006:1087). Çalışmamızın sonucuna paralel bir sonuçta Öztürk’ün çalışmasında mevcuttur. Öztürk’ün çalışmasında “fiziksel şiddet” %71,78 iken, çalışmamızda da “fiziksel şiddet” %61,1’dir. Bu sonuç ülkemizde şiddetin daha çok dayak şeklinde ortaya çıktığını ve dayanın hala sıradan bir olay olduğunu göstermiştir.

Araştırma verilerine göre fiziksel şiddetten sonra en çok sözselsel duygusal şiddet ve psikolojik şiddet gelmiştir. Söz ve hareketlerle bir bireyi korkutma, sindirme, cezalandırma ve kontrol etme aracı olarak kullanılmasıdır. Bu şiddet türü fiziksel görünüş olarak zarar vermemiş olsa da duygusal ve psikolojik açıdan kişiye büyük zararlar vermektedir. Fiziksel görünüşte zararsız gibi olsa da zararları çok büyüktür, özellikle bu şiddet türünün zararları uzun süreç sonunda ortaya çıkmaktadır. Öncelikle birey duygusal açıdan yıpranacak ve kendi içinde olayları şiddeti tekrar tekrar yaşayacaktır, bunun sonucunda içine kapanabilecek ve zamanla depresyon vb gibi rahatsızlıklar görülmeye başlanacaktır. Duygusal ya da psikolojik şiddete maruz kalan bireyin kendisine saygısı ve güveni azalacaktır, olaylara korkarak yaklaşacak ve kendini güçsüz hissedecektir. Babanın ya da annenin bağırması aşağılayarak konuşması sen zaten yapamazdın senden de ancak bu beklenirdi gibi cümleler kurması, kişiye yönelik psikolojik duygusal ve sözselsel şiddettir.

Bu araştırma verilerine göre ailelerinde kendilerine şiddet uygulayanların belirtildiği oran düşüktür, ancak yok sayılamaz yaklaşık olarak her on kişiden biri babasının kendisine şiddet uyguladığını belirtmişlerdir. Bu şiddet bazen fiziksel olmakta bazen de duygusal, psikolojik, ekonomik ya da sözselsel olabilmektedir. Babanın çocuğa uygulayacağı şiddet çocuğu olumsuz etkileyecek ve onun ileri ki yaşantısını etkileyecektir. Babası tarafından şiddete maruz kalan kişi aradan yıllar geçmiş olsa bile bu durumun etkisinden kolay kolay kurtulamayacaktır. Bu kişilerde dış çevreye karşı güvensiz bir tutum olacaktır. Bu durumla ilgili bireysel görüşme yapılan bir öğrenci şunları aktarmıştır. “Ailemde şiddet ne yazık ki uygulandı hala da uygulanıyor. Ben babamın çok dayadığını yedim hem de hiç sebepsiz, sadece ben değil annemde kardeşlerimde.

Babamdan yediğim dayakların sayısını bilmiyorum, ama birini hiç unutamıyorum, etkisinden hala kurtulamıyorum, babamı her gördüğümde beni dövdüğü o günü hatırlıyorum. Daha ilkokula giderken birçok kişi yemek yapmayı bilmezken ben soğan konulacak yemeğe sarımsak koydum diye babamdan yediğim dayağı hiç unutmuyorum. Evde yoklarken heyecanla annemle babam gelene kadar yemeği yetiştirme derdiyle uğraştım geldiklerinde aferin benim kızıma diye ödül beklerken dayakla karşılaştım. Benim hiç suçum yokken saçlarımdan tutup, oturduğum yerden kaldırıp da beni diğer tarafa fırlattığında yaşadığım o korkuyu içimde ki o öfkeyi size anlatamam. O günden sonra ben kimseye güvenemedim, düşünsenize o benim babamdı, ben onun bir parçasıydım ama o bana bunu yaptıysa başkası kim bilir neler yapabiliirdi, o günden sonra onun beni dövmesine alıştım içime kapanık biri oldum zorunlu olmadıkça hiç konuşmadım ve konuşmamaya da devam ediyorum.”

Kalyoncu'ya göre, “çocukların başarı, ruh sağlığı ve kişiliklerinin sağlamlığı büyük ölçüde anneye bağlıdır. Onlar, en çok annelerinden etkilenirler. Anne ise, babadan! Baba bilmeli ki, hanımına nasıl davranıyor ve onda hangi ruh halinin oluşmasına sebep oluyorsa, çocukları da o yönde etkilenecektir. Erkeğin, kadına yüklediği duygular aynen çocuklara yansır. Mutlu bir anne, mutlu ve başarılı çocuklar, mutsuz bir anne de, mutsuz ve ruh sağlığı bozulmuş çocuklar demektir. Çocuklar için; tedirgin, huzursuz, sıkıntılı, yüzü asık, gözü yaşlı, hayata küskün, yaptığından zevk almayan, doğduğuna pişman, öfkeli, sürekli kocasından ve evliliğinden şikâyetçi, hulasa, mutsuz olan bir annenin yanında yetişmekten daha büyük bir felaket olamaz(Kalyoncu,2009.86-87). Çocuğuna şiddet gösteren onu azarlayan kadının yetiştirdiği çocuklarda bu tür davranışları benimseyecek ve şiddet kısır döngü şeklinde devam edecektir.

Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü 2008 yılında başlatmış ve Şubat 2009 tarihinde yapılan araştırmaya göre; fiziksel şiddete maruz kalma oranı %39'dur(Tekin,2011:30).

Yapılan bu çalışmadan elde edilen sonuçlara göre, ülkemizde cinsel şiddete maruz kalma durumu cinsiyet farkıyla bağlantılı değildir. Buna eğitim düzeyinin düşüklüğü, birtakım tatminsizliklerin yaşanması sebep olarak gösterilebilir. Bu tarz davranışların yaşandığı toplumlarda sağlıksız bireylerin yetişmesi ve bu da sağlıksız nesillerin oluşmasına sebebiyet verebilmektedir. Aile içinde cinsel tacize maruz kalan kişiler çevreye karşı güvensiz, özgüvenleri yok olmuş kendilerine ve çevrelerine fayda sağlayamayan tek başına karar verme yeteneğini kaybetmiş suçluluk psikolojisine bürünen birer birey olma ihtimalleri yüksek olan kişilerdir. Bu durum onların çevreye karşı olumsuz yargılar geliştirmesine sebebiyet verebilmektedir. Hem bu duruma neden olan kişiden hem de çevresindeki herkesten nefret etme ve dolayısıyla intikam alma dürtüsü içinde olabilmeleri de yine ihtimaller arasındadır. Bu tarz davranışlar sergileyen insanlar muhtemel psikolojik rahatsızlıklar yaşayan fakat bu durumun farkında olmayan ya da tedaviyi reddeden sağlıksız kişilerin göstermiş olduğu davranışlar olarak nitelendirilebilmektedir.

Cinsel tacize, tecavüze ya da herhangi bir cinsel şiddet türüne maruz kalan insanlar utanç duydukları ve kendilerini de suçlu hissettikleri için ailenin diğer bireylerine ve çevrelerine bu durumdan bahsetmek yerine içlerine kapanarak bu yaranın daha da büyümesine ortam hazırlamaktadırlar. Genelde yaygın olan düşünce bana inanmayacaklar, dışlanacağım ya da daha büyük bir ceza ile karşılaşacağım olması muhtemeldir. Böyle bir durumun utanılacak durum olması ve herkesin bilmesiyle kendilerini daha kötü hissedecek olmaları gerekçesiyle kimseye söyleyememektedirler. Bu durumun herkes tarafından bilinmesi olası benzer durumları da beraberinde getireceği düşüncesi de cinsel şiddetin gizli kalmasına sebep olmaktadır. Özellikle kız çocuklarının ilerleyen yıllar da evlenmeyi düşündüğünde evleneceği kişinin uğradığı cinsel şiddeti başkalarından duymasıyla kendisinden ayrılmak isteyeceği evliliği gerçekleştirmeyeceği düşüncesi de gizli kalmasına sebep olmaktadır.

Çalışmamızda ailede cinsel tacize maruz kaldığını söyleyen 7 kişiden 2'si “ağabeyi”, 2'si “amcası”, 2'si “dayısı” ve 1'i de “büyükbabası” tarafından cinsel tacize maruz kaldığını belirtmiştir. Cinsel şiddete maruz kalmak insana zarar verirken olumsuz etkileri ölçülmezken, hele

bir de buna ailem dediği kişiler tarafından maruz kalması da gördüğü zararı belki iki belki de on katına çıkarmaktadır.

Araştırma verilerinden cinsel şiddete maruz kalanlardan ikisi ağabeyi tarafından maruz kalmıştır. Ağabeyi tarafından cinsel tacize maruz kalan birey sağlıklı davranamayacaktır. Bir insan öz ağabeyine güvenmeyecekse ya da güvenemiyorsa çevre de kendisine yabancı olan ya da akrabası olan birine güven konusunda problemler yaşayacaktır. Bu psikolojiye sahip olan insan hayatta olmazsa olmaz olan güven duygusunu kaybetmiştir, güven ise her şeyin temelidir. Bunun yanında cinsel şiddete maruz kalanlardan ikisi amcası tarafından maruz kaldıklarını belirtmişlerdir. Toplumumuz da “teyze anne yarısı, amca baba yarısıdır” diye bir tabir vardır, amca baba gibi görülür, insanlar amcalara güvenir. Ancak iki kişi amcası tarafından cinsel şiddete maruz kaldıklarını belirtmişlerdir.

Güleç ve diğerleri, kurbanın yaşı ne kadar küçükse ve tacizin süresi ne kadar uzunsa incinmenin şiddetinin de o kadar fazla olacağını belirtmişlerdir(Güleç vd.,2012:112-137). Derinlemesine görüşme yapılan bir öğrenci amcası tarafından cinsel şiddete, cinsel şiddetin daha da ilerisi olan tecavüze maruz kalmıştır. Bu durum uzun bir süre bu böyle devam etmiş ve üvey annesine olayı anlatması üzerine üvey annesi konuyu kapatmaya çalışmış ve “ailemiz dağılır, baban öldürür” gibi cümleler kurarak olayın aile içinde kalmasını sağlamıştır. Öğrencinin “küçük bedenimde o elleri hissettiğimde neler yaşadığımı bilemezsiniz” demiştir. Bu cümle cinsel şiddete maruz kalmış bir insanın psikolojisini ne derecede bozabildiğini ortaya koymaktadır. Daha küçük yaşlar da, 6 yaşında böyle bir cinsel şiddete maruz kalan bir çocuğun, hayatı alt üst olacak insanlara güvenmeyecek ve sağlıklı bir evlilik gerçekleştiremeyecektir. Amcası tarafından 6 yaşında tecavüze uğrayan bir kızın “imkânım olsaydı onu öldürürdüm, onu (onu dediği amcası) öldürmek için çok fırsat kolladım ama bulamadım, onu öldürdükten sonra da kendimi öldürecektim” demiş, ancak sonra sadece Allah’a havale etmekle yetinebildiğini belirtmiştir. Bu kişinin sahip olduğu psikoloji söylemiş olduğu sözlerden anlaşılmaktadır. Allah’ın verdiği canı almayı (amcası) ve Allah’ın verdiği cana kıymayı (kendisi) düşünmüştür.

Bireysel görüşme yapılan ve öz amcası tarafından sık sık tacize uğrayan bir öğrenci daha mevcuttur. Öğrenci içinde bulunduğu durumu şu şekilde aktarmıştır; “amcam tarafından tacize uğradığım zamanlarda ne yapacağımı bilemiyordum, daha çok küçüktüm, bu tacizle kalmadı ne yazık ki bana tecavüz etti, korkuyordum, annem yoktu babam da kalp hastasıydı durumu babama anlatmaya korkuyordum, amcama gücüm yetmiyordu, ne yapacağımı bilemiyordum, o zamanlarda lise 2.sınıfa gidiyordum rehber öğretmenime olanları anlattım. Belki bana bir yol gösterir yardımcı olur diye, rehber öğretmenim aynı zamanda benim en yakın arkadaşımın babası idi. Amcama karşı koymaya başladım, yalnız kalabilecek her türlü ortamdan uzak duruyordum, zaman geçti, okulu bitirdim ama bitirmemle birlikte bu kez de rehber öğretmenimin o sevdiğim insanın şantajlarıyla karşı karşıya kaldım, babama söylerim biliyorsun hayatta bir tek o var senin için, o da seni siler, seni öldürür vs. diye bana geleceksin, benim olacaksın diyordu. Hayatım hep çıkmazlarla dolu hep yeni sorunlar yeni sorunlar ve ben bir oyunun daha ortasında...”

Aile de cinsel şiddete maruz kalanlardan iki kişi dayı ve bir kişi de büyükbabası tarafından cinsel şiddete maruz kalmışlardır. Kadına yönelik aile içi şiddet üzerine Türkiye geneline yönelik en son araştırmayı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü 2008 yılında başlatmış ve Şubat 2009 tarihinde araştırmanın sonuçlarını kamuoyu ile paylaşmıştır. Araştırma sonuçlarına göre; sadece “cinsel şiddete” maruz kalan kadınların oranı %15,3, “fiziksel veya cinsel şiddetin birlikte” yaşanma oranı ise %41,9’dur(Tekin,2011:30).

Cinsel şiddete maruz kalan kişiler uzun süreli psikolojik destek almalıdırlar. Yaşanan olayın etkileri, ancak çok ciddi ve uzun süreli psikolojik destek alınarak etkisi biraz olsun hafifletilebilir ama izlerini tamamen yok etmek mümkün olmaz. Ülkemizde de psikolojik destek almak da genellikle diğer kişilerin tuhaf karşıladığı için reddedilen bir eylemdir. Stres odaklı bir dönemde olduğumuzu ele alırsak her sağlıklı bireyin dahi psikolog edinmesi bir gerekliliktir. Etkileri ve sonuçları bu kadar ağır olan bir şiddet varsa, bundan uzak durulmaya çalışılmalı, şiddetin özellikle

de cinsel şiddetin önüne geçilmeye çalışılmalı, uygulamamalı ve uygulanmasına da engel olunmalıdır. Bu durum da özellikle ebeveynlere büyük sorumluluk düşmektedir. Ebeveynler bilinçli olup çocuklarının davranışlarını takip etmelidirler.

4.2. Araştırmaya Katılan Gençlerin Şiddet İle İlgili Genel Değerlendirmeleri

Bu bölümde; şiddetin aile içi etkileşimde yeri vardır, şiddet mağdurları şiddeti hoş görmeleri, cinsiyete göre şiddeti gerekli görüp görmediği ile ilgili görüşleri, cinsiyete göre şiddeti çözüm aracı olarak görüp görmediği ile ilgili görüşleri, araştırmaya katılanların cinsiyete göre şiddeti çocuğun eğitilmesinde araç olarak görüp görmemeleri ile ilgili görüşleri, cinsiyete göre şiddeti öğrenilen bir davranış olarak görüp görmediği ile ilgili görüşleri, cinsiyete göre şiddeti genetik yapıyla alakalı olarak görüp görmediği ile ilgili görüşleri, araştırmaya katılanların cinsiyete göre etiketleme ve damgalamanın suçu artırıp artırmadığı ile ilgili görüşleri, cinsiyete göre şiddet uygulayanın şiddeti tekrarlayıp tekrarlamayacağı ile ilgili görüşleri, cinsiyete göre erkektir dövrde severde anlayışına katılıp katılmadıkları ile ilgili görüşleri, cinsiyete göre ailede erkek egemenliği olmalıdır anlayışına katılıp katılmadıkları ile ilgili görüşleri, cinsiyete göre şiddetin çatışma çözmede uygun bir yol olup olmadığı ile ilgili görüşleri, cinsiyete göre şiddetin stres gidermek için uygun bir yol olup olmadığı ile ilgili görüşleri, cinsiyete göre cinsiyet eşitsizliğinin çatışma ve şiddeti doğurup doğurmayacağı ile ilgili görüşleri, cinsiyete göre kadına karşı şiddet eşin öğrenim düzeyi ile negatif ilişkili olup olmadığı ile ilgili görüşleri, cinsiyete göre ekonomik bağımsızlığı olmayan kadınların şiddete uğrama olasılığının fazla olup olmadığı ile ilgili görüşleri, cinsiyete göre kadının eğitimi ile şiddete maruz kalma arasında negatif ilişki olup olmadığı ile ilgili görüşleri, cinsiyete göre şiddet gören kadınların çocuklarına da şiddet uygulayıp uygulamayacağı ile ilgili görüşleri, cinsiyete göre şiddete maruz kalan kadınların şiddet suçları işleme frekanslarının yüksek olup olmadığı ile ilgili görüşleri tablolar halinde ortaya konularak incelenmiştir.

Şiddetin gerekli olup olmadığını öğrenmek amacıyla yapılmış olan Likert tarzındaki “şiddet gereklidir” öncülünün cinsiyet ile ikili ilişkilerinin ortaya koyulduğu çapraz tablodan alınan cevaplardan çıkarılan sonuçlar şu şekildedir: Kadınların onda dokuzu şiddeti gerekli görmezken erkeklerin onda yedisi gerekli görmemektedir. Erkekler kadınlara oranla şiddeti gerekli görme durumları daha yüksek şiddete daha meyillidir. Bu durum kadın ve erkeğin doğası gereği oluşan bir farklılıktır. Toplumsal yapıda erkeğin şiddetini destekleyici bir tutumun olması erkeklerin şiddete meyilli olmasını artırmaktadır. Kadınlarda şiddetin gerekli görülme eğilimi azdır, çünkü şiddet uygulanacaksa bu büyük oranda kadınlara ve çocuklara olmaktadır. Çünkü kadın doğası gereği daha uysal, daha duygusaldır ve fiziksel açıdan da erkeğe oranla daha güçsüzdür. Durum böyle olunca şiddete uğrama olasılıkları daha fazladır, kadınlar bir bakıma şiddeti gerekli görmeyerek kendilerine şiddet uygulanmasını istemediklerini ortaya koymaktadırlar. Elde edilen verilere göre her beş kişiden biri şiddetin gerekli olduğunu savunmuştur, bu hala toplumumuzda ciddi bir problemin var olduğunu ve eğitilmiş kesim olan üniversite öğrencilerinin bile şiddeti gerekli görmesinin ciddi bir problem olduğu ortadadır. Eğitilmiş kesim olan üniversite öğrencilerinden beş kişiden biri şiddeti gerekli görürse eğitilmiş olmayanlar için ortaya çıkacak tablo içler acısı olacaktır. İlerde evlenip aile reisi olan bu bireyler sahip oldukları düşünce anlayışına göre çocuklarını yetiştirecekler ve aile içerisinde şiddet uygulayacaklardır. Ailede şiddeti gören yeni nesil de bunu kabullenecek ve ileriki hayatında kendisi de uygulamaya başlayacaktır. Bu durum şiddetin öğrenilmesi şeklinde kısır döngü olarak devam edip gidecektir.

Şiddetin öğrenilen bir davranış olup olmadığı konusunda ortaya çıkan sonuçlar birbirine çok yakındır, tamamen ya da kısmen katılanlar hiç katılmıyorum ve katılmıyorum diyenlerle paralellik göstermektedir. Hem katılma derecelerine göre hem de cinsiyete göre sonuçlar benzerdir. Araştırma kapsamına yer alan öğrencilerin yarısından fazlası kısmen ya da tamamen şiddetin öğrenilen davranış olduğunu belirtmişlerdir. Nasıl ki kültür kendini kuşaktan kuşağa aktarabiliyorsa, sahip olunan örf, adet, gelenek ve görenekler gibi şiddet de bunlara benzer bir şekilde varlığını devam ettirmektedir.

Ayan, bireyin aile içinde ya da içinde bulunduğu toplumsal alan içinde uygulanan davranışların taklit ya da örnek alma yoluyla öğrenileceğini belirtmiştir. Öğrenilen bu davranışlar da bireyin hayatlarının şekillenmesinde etkili olacak ve bireyin ileriki yıllardaki tutum ve davranışlarını etkileyecektir. Sağlıklı bir ailede ve toplumsal çevrede yetişen birey toplumsal yaşam süreci içerisinde daha ılımlı olacak ve uyumsuzluk göstermeyecektir. Ancak içinde bulunulan toplumsal yaşam alanlarında olumsuzluklar mevcut ise bireyin doğasında bulunan saldırganlık içgüdüsüyle hareket edecektir(Ayan,2010:47).

Sosyal öğrenme teorisine göre suç davranışı da diğer davranışlar gibi öğrenilmektedir. Biyolojik yaklaşımların savunduğu bireyin suçlu doğması görüşünün aksine birey doğuştan suçlu değildir. Birey suçu yaşantılar sonucunda öğrenilmektedir. Bu öğrenme ise farklı şekillerde olmaktadır, örneğin model alma ya da taklit etme yoluyla suç davranışı öğrenilmektedir.

Şiddetin öğrenilen bir davranış olduğunu belirten isimlerden biri de Kalyoncu'dur. Kalyoncu, şiddetin öğrenildiğini ileri sürmüştür. Kalyoncu, "Bu toplum, maalesef şiddeti çocuklarına öğretiyor. Aile içinden başlamak üzere ve aile bireyleri arasında bir eğitim ve iletişim yöntemi olarak; "azarlama", "bağırıp çağırma", "aşağılama", "hakaret" gibi "psikolojik şiddet" ve çoğu zaman daha da ileri giderek "fiziksel şiddet" o kadar yaygın kullanılıyor ki! Genç insan, pek çok örnekleri ile âdeta şiddet altında ve şiddetle yoğruluyor. Doğuştan değil; ama sonradan şiddete hazırlanıyor. Yani kimse anasından doğduğunda, "cani" olarak dünyaya gözlerini açmıyor" demiştir(Kalyoncu,2009:20).

"Şiddetin öğrenilen bir davranıştır" tablosuna benzer bir sonuçta "şiddet genetik yapıyla alakalıdır" tablosunda ortaya çıkmıştır. Erkeklerde kadınlarda şiddetin genetik yapıyla alakalı olup olmadığı görüşüne paralel yanıtlar vermişlerdir. Şiddetin genetik yapıyla alakalı olduğunu söyleyenler suçlu anne ya da babanın çocuklarının da suç işleme şiddete başvurma eğiliminin yüksek olduğu görüşüne dayanmaktadır.

Etiketleme ve damgalamanın suçu, şiddeti artırdığını cinsiyet fark etmeksizin hem kadınlar hem de erkekler kabul etmektedir. Suç işleyen bir kişiye suçlu damgasının vurulmasıyla birlikte etiketlenmiş ve damgalanmış olmakta ve dışarıda herkesin gözünde suçlu konuma düşmektedir. Bu duruma maruz kalan bir birey bundan sonra ne kadar isterse istesin normal bir birey olamaz çünkü o damgalanmıştır. Araştırma kapsamında yer alan öğrencilerin de %70ine yakını görüşlerine inanmakta ve etiketlemenin damgalamanın suçu ya da şiddeti artırdığını söylemişlerdir.

Yapılan bu çalışmada aile de "erkek döverde severde" anlayışına katılmayanların oranı bir hayli yüksektir. Araştırmaya katılan her beş öğrenciden biri erkektir döverde severde anlayışına tamamen ya da kısmen katıldıklarını belirtmişlerdir. Bu azımsanmayacak bir orandır. Sosyal yapılarda var olan ataerkil bir aile yapısına sahip olmamız, erkek üstünlüğünü kabul etmektedir. Nitekim zaman içerisinde aile yapılarımızda değişiklikler meydana gelmiş olsa da sahip olunan değerlerin bir anda değişmesi mümkün değildir. Geleneksel geniş aile yerini çekirdek aileye bırakmış, ev içerisinde kadın erkek eşitliği gündeme gelmiş olsa da sahip olunan değerler bu değişikliğe bu kadar hızlı oranda ayak uyduramamıştır.

Eğitim seviyesinin yükselmesi, kadınların okuma oranlarının artması, kadınların ekonomik hayata katılması, ekonomik özgürlüklerine sahip olmaları, kamu ve özel sektörde istihdamlarının artması vb. etkilerle kendilerine güvenleri artmış ve aile içinde söz sahibi olmaya başlamışlardır. Aile içerisinde kadın erkek eşitliğini sağlayan birçok ailenin varlığına karşın erkek egemenliği olan ailelerde bir hayli fazladır. Bu tür ailelerde kadının okuma oranının az olması ve ekonomik özgürlüğüne sahip olmaması sebebi ile erkeğe oranla kendisini daha güçsüz hissetmekte ve uğramış olduğu herhangi bir şiddette kendini savunamamaktadır. Hatta sadece kendini savunma değil, erkeğin yaptığı davranışta haklı olduğunu söylerler. Çünkü onlara göre erkektir döverde severde anlayışı egemendir ve bu kişiler yetiştikleri aile ortamında da bu mantıkla yetiştikleri ve ailelerinden de bu davranışları gördükleri için erkeğin istediği zamanda dövüp istediği zamanda sevebileceklerini normal karşılayıp kabul ederler. "Ailenin reisi erkektir, aile içi otorite erkekte

olmalıdır” görüşüne kadın ve erkek açısından farklı sonuçlar ortaya çıkmıştır. Erkekler aile içi otoritenin erkekte olması gerektiğini düşünürlerken bayanların çoğu bunu reddetmiştir. Sahip olunan toplumsal yapı ve yetiştirme tarzından dolayı ailede erkek egemenliği olmalıdır görüşü yaygındır, Bireyler (kız/erkek) aile içerisinde toplumsallaştırılırken cinsiyet özellikleri göz önünde bulundurulur. Kızlar ve erkekler toplumsal yasama hazırlanırken farklı şekillerde eğitilirler. Kadın ve erkek arasındaki ilk ayırimda burada baslar. Erkeklerle güçlü olmaları, aktif olmaları, ekonomide, siyasette vb. alanlarda belirleyici olmaları öğretilirken kızlara nasıl iyi bir es, iyi bir anne olmaları gerektiği öğretilir. Erkek çocuk annesinden farklı olduğunu, annesi gibi olmadığını, bir başkası olduğunu oldukça erken keşfeder. Kız çocuk annenin dünyası içinde kalır, anneye arasına sınır girmesini, (erkek kardeşi gibi) ondan farklılaşmayı değil; aksine onunla özdeşleşmeyi öğrenir.

Erkekler aile içi otoritenin erkekte olması gerektiğini düşünürlerken bayanların çoğu bunu reddetmiştir. Bunun en önemli sebeplerinden bir tanesi olarak zihniyet yapılarında ki değişiklikleri gösterebiliriz. Artık değişme ve gelişmeye bağlı olarak toplumlarda sürekli değişmektedir. Bu değişiklik toplumun yapılarında da değişmelere sebep olmuştur. Eskiden çok yaygın olan baba(ata) odaklı geleneksel geniş aile yerini çekirdek aileye(eşitlikçi) bırakmaya başlamıştır. Bu değişimle birlikte insanların zihniyet yapılarında da değişimler olmuş ve eskiden sürekli itaat eden kadın yerine eşitlik ilkesine dayanan yeni bir model gelmiştir. Bundan dolayı da kadınlar aile içi otoritenin erkekte olmasını istemeyip eşitlikçi bir anlayış istemektedirler. Buna karşılık erkekler de var olan avantajlı konumlarından dolayı aile içi otoritenin erkekte olmasını istemekte ve bu avantajlı konumlarını sürdürmeye çalışmaktadırlar.

İçli, çalışmalar sonucunda kadınların, bir dereceye kadar erkek otoritesini ve gücünü kabullendiklerini belirtmiştir. Bazı çalışmaların bu durumu dinin ve diğer sosyal kurumların öğretileriyle ilişkilendirdiğini belirtmektedir. Koca ve baba otoritesinin koşulsuz onayı, kadında içinde bulunduğu olumsuz koşullarda affedici davranma, aileyi bir arada tutma çabası ve çocuklarına karşı da babalarını mazur gösterme eğilimini ortaya çıkarmaktadır(İçli,2007:397). İçli'nin de belirttiği gibi, kadınlar erkeklerin otoritesini kabullenmekte ve çeşitli sebeplerle şiddetini de anlayışla karşılamaya göz yummaya çalışmaktadırlar.

Cinsiyet ve eşitsizliğin çatışma ve şiddeti doğuracağı görüşünü yaklaşık her iki kişiden biri savunmaktadır. Cinsiyet eşitsizliği ilk yetişme dönemlerinde bile ortaya çıkmaktadır. Bireyler (kız/erkek) aile içerisinde toplumsallaştırılırken cinsiyet özellikleri göz önünde bulundurulur. Kızlar ve erkekler toplumsal yaşama hazırlanırken farklı şekillerde eğitilirler. Kadın ve erkek arasındaki ilk ayırimda burada baslar. Erkeklerle güçlü olmaları, aktif olmaları, ekonomide, siyasette vb. alanlarda belirleyici olmaları öğretilirken kızlara nasıl iyi bir es, iyi bir anne olmaları gerektiği öğretilir. Erkek çocuk annesinden farklı olduğunu, annesi gibi olmadığını, bir başkası olduğunu oldukça erken keşfeder. Kız çocuk annenin dünyası içinde kalır, anneye arasına sınır girmesini, ondan farklılaşmayı değil; aksine onunla özdeşleşmeyi öğrenir ve daha çocukken kız ve erkek arasına bir eşitsizlik girer ve büyüdüklerinde de bu hayatlarına yansır.

Küçük yaştan itibaren yetiştirilme tarzında başlayan cinsiyet eşitsizliği ne yazık ki sadece aile içinde olmakla sınırlı kalmaz ve toplumun her alanına yansır. Sadece aile yaşantısında değil, toplumda, eğitim alanında, iş hayatında vb. pek çok yerde cinsiyet eşitsizliği mevcuttur. Özellikle erkeklerin kendilerini üstün görmeleri, pek çok alanda bayandan öncelikli haklara sahip olmaları çatışmayı beraberinde getirmektedir. Örneğin; en eski çağlardan beri toplumda bir görev bölüşümü mevcuttur, erkekler avlanmayla dış koşullarla mücadeleyle uğraşırken, kadınlar erkeğin getirdiğini pişirmek, çocuklara bakmak, vb.dir.

Araştırma verilerine göre, öğrencilerin yaklaşık yarısı kadına karşı şiddet uygulamasının eşin öğrenim düzeyi ile negatif ilişkili olduğunu kabul etmemiştir. Bunlara göre kadının eşin eğitim durumu arttıkça şiddet azalmamaktadır, şiddet uygulanması ile eğitimin bir ilişkisi yoktur görüşü hâkimdir. Bunun yanında diğer yaklaşık yarısı ise şiddet uygulanmasının eğitimle ilişkili olduğunu savunmuşlardır. Bu görüşe göre şiddet gören kadının şiddet görmesinde en önemli etkenlerden biri

de eşin eğitimi ile yakından ilişkilidir. Eğer eşin öğrenim düzeyi yüksek ise şiddet uygulama olasılığı az, eşin öğrenim düzeyi düşükse şiddet uygulama olasılığı daha yüksektir.

Araştırma verilerine göre her dört kişiden üçü ekonomik bağımsızlığa sahip olmayan kadınların şiddete uğrama olasılıklarının daha fazla olduğunu belirtmişlerdir. Polat'ta özellikle gelişmekte olan ülkelerde ekonomik bağımsızlığını kazanamayan kadınlarda şiddetin sıklıkla yaşandığını belirtmektedir. Polat, kadına yönelik şiddetin, bütün sosyoekonomik gruplarda meydana gelse de araştırmalara göre yoksul kesimlerde yaşayan kadınların daha yüksek ekonomik düzeydekilerden daha fazla şiddet gördüklerini belirtmektedir(www.kriminoloji.com 2002).

“Kadının eğitimi ile şiddete maruz kalma arasında negatif ilişki vardır” öncülüne katılanların ve katılmayanların oranı yaklaşık olarak aynıdır. Öğrencilerin yarısı eğitim seviyesinin yükselmesi ile şiddete maruz kalma olasılığı artmakta, diğer yarısı ise eğitim seviyesi azaldıkça şiddete uğrama olasılıklarının arttığını belirtmişlerdir. Eğitim seviyesinin yüksek olması bazen şiddeti azaltırken bazen de tam tersine şiddeti tetikleyebilir. Örneğin haklarını bilen kadın haklarını aramak için konuştuğunda erkek çileden çıkabilir ve daha da hiddetlenip şiddet uygulama olasılığını artırabilir. Bununla birlikte eğitim seviyesinin yükselmesi ile birlikte kadınlar daha çok ekonomik hayata atılmış ve özgürlüklerini elde etmişlerdir. Ekonomik özgürlüğe sahip aldıktan sonra da şiddete uğramış olsalar bile şiddet uygulayana katlanmak yerine haklarını arayarak ayrılmayı tercih ederler.

SONUÇ VE GENEL DEĞERLENDİRME

Tarihin en eski zamanlarından günümüze kadar her dönemde şiddet ve suç var olmuştur. Çeşitli şekillerde ortaya çıkan suçlar, toplumun huzurunu bozmakta, toplumun yaşanılmaz bir hal almasına sebep olmaktadır. Bu suç türleri çeşitli şekillerde ortaya çıkmaktadır. Özellikle bu suçlardan aile içinde işlenen suçlar son zamanlarda daha da fazla gündeme gelmiştir. Aile içinde işlenen suçlardan çocuğa ve kadına yönelik şiddet hemen hemen her geçen gün daha fazla artmakta, çocuklar ve kadınlar için korkulu bir rüya olmaktadır. Herhangi bir gün televizyonu açtığımızda, ya da elimize bir gazete aldığımızda kadına yönelik şiddetin bir türüyle karşılaşmamamız neredeyse imkânsızdır. Her gün onlarca belki de yüzlerce kadına yönelik şiddet olaylarıyla karşı karşıya kalmaktayız. Bu da durumun ciddiyetini biraz olsun göstermektedir.

Geleceğin anne ve baba adaylarından olan üniversite öğrencilerinin aile içerisinde şiddet görüp görmediklerini ve bununla ilişkili olarak şiddet uygulayıp uygulamayacakları, gençlerin kadına ve çocuğa yönelik şiddet ile ilgili görüşleri ve şiddetin giderilmesine yönelik çözüm önerileri ortaya koyulmaya çalışılmıştır. Son yılların en güncel konularından biri olan, genelde şiddet, özelde de aile içinde kadına yönelik şiddet konusu üzerinde durulması gerekmektedir. Çalışmamız doğrultusunda kadına yönelik şiddetin ne kadar ciddi düzeyde olduğu anlaşılmıştır. Kadına yönelik şiddet sadece fiziksel anlamda değildir. Fiziksel şiddetle birlikte, cinsel şiddet, sözsöz şiddet, duygusal şiddet, kamusal şiddet ve ekonomik şiddetlerde uygulanmaktadır. Kadına yönelik bu şiddetlerin her biri tek başına uygulandığı gibi bazen birkaç şiddet türünü bir arada görebilmekte mümkündür. Kadına yönelik şiddet içeren bir habere baktığımızda, önce eşi tarafından küfürlere, tehditlere maruz kalıyor, bu onun sözsöz şiddete uğradığını gösterir, söylenen sözlerin ağırlığı ve tehditler onu duygusal yönden yıpratır bu duygusal şiddettir. Eşi sadece sözlü şiddetle yetinmez ona vurmaya başlar, bıçaklar ya da canice öldürür, bu da fiziksel şiddete örnektir. Yani kadınlar birçok şiddet türüne aynı anda maruz kalabilmekte o da kadında tamiri mümkün olmayan büyük tahribatlara sebep olur. Bu nedenle üzerinde durulması gereken bir konudur.

Çalışma sonucunda en fazla dikkat çeken durumlardan bir tanesi kadınlar ve erkekler açısından şiddetin kaynağı ile ilgili farklılıklarıdır. Kadın kaynaklı faktörler; şiddetin kaynağını kadın kaynaklı olarak görmektedirler. Özellikle erkeklerde bu oran daha fazladır. Kadınların %7,4ü şiddetin kaynağını kadında görürken erkeklerin ise %43,8i şiddetin kaynağını kadınlarda görmektedir. Bu çok yüksek bir orandır. Şiddetin kaynağını kadınlar da görenlerin farklı gerekçeleri vardır. Bunlar; erkekte kadının sahiplik duygusu varsa kadına şiddet uygulaması daha fazladır. Bir şeyin sahibi olduğunu düşünen kişi, kendisinde, o şey üzerinde dilediği gibi tasarruf

etme hakkını görür. Onu dilediği gibi kullanabileceğini düşünür. Kadının sürekli şikâyet, sitem ve tartışma içinde bulunması şiddetin önemli bir sebebidir. Bu davranışlar erkeği kolay taşırır. Sorgulayan, yargılayan kadın şiddetin oluşmasına neden olur. Bazı kadınlar eşine karşı sürekli sorgulayıcı bir tavır içinde olurlar. Hanımların sorgulayıcı, denetleyici ve yargılayıcı tutum sergilemesi; huzursuz edici, tahammülü azaltıcı, tepki vermeye yöneltici önemli bir faktör olur. Bir türlü memnun olmayan kadının da erkeği şiddete yönelttiğini belirtmektedirler. Bunlara ek olarak namusuna laf getiren kadın da şiddeti hak etmekte ve şiddete kendileri sebebiyet vermektedirler. Ancak bu hususlar erkekler için geçerlidir, hemen hemen her iki erkekten biri şiddetin kadından kaynaklandığını belirtirken kadınlarda bu oran çok düşüktür.

Aile içerisinde şiddet görenlerin kim tarafından şiddete maruz kaldıkları bakıldığında en fazla baba tarafından ikinci olarak da ağabey tarafından şiddete maruz kaldıkları görülmüştür. Bu sonuçtan da anlaşılmaktadır ki şiddetin uygulayıcıları yine erkeklerdir. Babanın şiddet uygulaması durumun öğrenilmesine sebep olmakta ancak bunu kız çocuklarından ziyade erkek çocuklar öğrenmekte ve uygulamaktadır, çünkü aile de erkek egemen bir yetiştirme tarzı mevcuttur. Ailede şiddet görenlerde en fazla fiziksel şiddete maruz kalmıştır.

Araştırma sonucuna göre en zararlı şiddet türünün cinsel şiddet olduğu anlaşılmaktadır. Cinsel tacize uğrayan kadın ya da erkete tamiri zor olan tahribatlar meydana gelmektedir. Bazen cinsel şiddete maruz kalanlar başlarına gelen bu olayları birilerine anlatarak ya da psikologa giderek yardım alır, ancak bunu yapabilenlerin oranı yapamayanlara oranla düşüktür. Bunun yanı sıra yaşadığı bu olaydan utanç duyarak kimselere söylemeden bunu kendi başına yenmeye çalışan kadınlarda mevcuttur. Bu tür kadınların yaşadıklarını unutma ya da atlatma süreçleri gecikeceğinden kadınların daha fazla yıpranmalarına sebep olacaklardır. Cinsel taciz yaşandıktan çok sonra bile olumsuz etkilerini sürdüren, çoğunlukla hatırlamaktan, kaçılan, ancak hatırlandığında çok acı veren bir durumdur.

Araştırma sonucuna göre şiddetin gerekli olduğu, çözüm aracı olduğu, çatışma çözmede, stresi giderme de uygun bir yol olduğu ve çocukların eğitilmesinde bir araç olduğu konuları büyük oranda kabul görmemiştir. Ancak bunların kabul görmemesine karşın cinsiyet fark etmeksizin şiddetin öğrenilen bir davranış olduğuna katılanların oranları bir hayli yüksektir. Bu görüşün temelinde sosyal öğrenme teorisi yatmaktadır. Bu teoriye göre suç davranışı da diğer davranışlar gibi yaşantılar sonucunda öğrenilmektedir. Bu öğrenme ise farklı şekillerde olmaktadır, örneğin model alma ya da taklit etme yoluyla suç davranışı öğrenilmektedir; aile bireyleri arasında bir eğitim ve iletişim yöntemi olarak; “azarlama”, “bağırıp çağırma”, “hakaret” gibi “psikolojik şiddet” ve çoğu zaman daha da ileri giderek “fiziksel şiddet”in yaygın kullanılması ile çocuklar âdeta şiddet altında ve şiddetle yoğruluyor. Doğuştan değil; ama sonradan şiddete hazırlanıyor.

Araştırma sonucunda tespit edilen bir diğer noktada cinsiyet fark etmeksizin etiketlenmenin, damgalamanın suçu şiddeti artıracığı görüşüne katılım oranları olmuştur. Kadınlarda erkeklerde büyük oranda etiketlenmenin damgalamanın suçu şiddeti artırdığını savunmaktadırlar. Bu görüşe göre, suç işleyen bir kişiye suçlu damgasının vurulmasıyla birlikte etiketlenmiş ve damgalanmış olmakta ve dışarıda herkesin gözünde suçlu konuma düşmektedir. Bu duruma maruz kalan bir birey bundan sonra ne kadar isterse istesin normal bir birey olamaz çünkü o damgalanmıştır. Normal bir birey olamayacağını bilen kişinin artık hayattan çekineceği bir şey kalmayacak ve şiddet uygulamaya devam edecektir, hatta devam etmekle kalmayıp ciddi suçlara bulaşacaktır, adam öldürme, örgüte üye olma vs.

Araştırma sonucunda elde edilen bir diğer önemli bulgu ise cinsiyet fark etmeksizin büyük bir oranın yaklaşık her beş kişiden dördü, şiddet uygulayanların şiddet davranışını tekrarlayacağı görüşüdür. Birey uyguladığı şiddet ya da işlediği bir suç karşısında herhangi bir caydırıcı etkiye sahip bir ceza almıyorsa, bu kişinin aynı davranışı tekrarlama olasılığı çok daha fazla olacaktır.

Araştırma sonuçlarından elde edilen bir diğer önemli sonuç, cinsiyet fark etmeksizin ekonomik bağımsızlığı olmayan kadınların şiddete uğrama olasılıklarının fazla olup olmadığı görüşüdür.

Araştırma verilerine göre her dört kişiden üçü ekonomik bağımsızlığa sahip olmayan kadınların şiddete uğrama olasılıklarının daha fazla olduğunu belirtmişlerdir. Ekonomik özgürlüğe de sahipse şiddet karşısında boyun eğmek yerine sahip olduğu hakları kullanır. Ancak ekonomik özgürlüğe sahip olmayan kadın şiddete uğramış olsa bile ikinci kez şiddete uğrama olasılığı daha fazladır, çünkü ekonomik özgürlüğü yoktur ve kendi ayakları üzerinde duramayacağı için şiddete boyun eğmek zorunda kalır. Ekonomik özgürlüğü olan kadın ise bir kez şiddete maruz kalsa da şiddetin tekrarlanması olasılığı çok daha düşüktür. Yapılan farklı araştırmalarda da benzer sonuçların olduğu dikkat çekmektedir. Diğer araştırmalar da, ekonomik bağımsızlığı olmayan, gelir getiren bir işte çalışmayan kadınların şiddete uğrama oranları yüksek olduğu sonucu çıkmıştır.

Araştırma sonuçlarında ortaya çıkan bir başka önemli bulgu ise, “ailede erkek egemenliği olmalıdır” ile “erkektir döverde sever de” görüşüne verilen cevapların kadınlar ve erkekler açısından farklılıklar göstermesi olmuştur. Kadınların tamamına yakını erkektir döverde severde anlayışına katılmazken erkeklerden her beş kişiden ikisi erkektir döverde severde anlayışına katılmaktadır. Buna benzer olarak ailede erkek egemenliği olma görüşü de kadın ve erkek açısından farklı olmuştur. Sosyal yapılarda var olan ataerkil bir aile yapısına sahip olmamız, erkek üstünlüğünü kabul etmektedir. Nitekim zaman içerisinde aile yapılarımızda değişiklikler meydana gelmiş olsa da sahip olunan değerlerin bir anda değişmesi mümkün değildir. Geleneksel geniş aile yerini çekirdek aileye bırakmış, ev içerisinde kadın erkek eşitliği gündeme gelmiş olsa da sahip olunan değerler bu değişikliğe bu kadar hızlı oranda ayak uyduramamıştır. Yapılan farklı çalışmalarda da erkektir döverde severde anlayışının, aile de erkek egemenliği olması gerektiği anlayışının büyük oranda kabul gördüğü ortaya çıkmıştır.

Sonuç olarak diyebiliriz ki, şiddet hem bireysel hem de toplumsal etkenlerle ilgili bir olgudur, gerek bireysel düzeyde gerekse toplumsal düzeyde yaşanan şiddet eylemleri birbirini besler bir biçimde karşımıza çıkar. Öyleyse ailede şiddet varsa toplumda da şiddet vardır. Ya da toplumda şiddet olayları yaşıyorsa bunun ailenin işleyişine yansımaları kaçınılmazdır. Bu açıklamadan hareketle şiddeti bireysel ilişkiler bağlamında, aile hem üreten hem de onu meşrulaştırarak toplumsal boyuta taşınmasında önemli bir rol oynayan kurumlardan biridir. Ancak aile içi şiddet olaylarının açığa çıkarılmasında yaşanan güçlükler, aile içi ilişkilerin mahremiyetinden ve buna bağlı olarak aile içinde yaşanan şiddet olaylarının meşrulaştırılmasından kaynaklanmaktadır. Bu noktada, aile içi şiddete dayanan suçların gizli kalma ihtimali de artmakta, bu gizlilik bir yandan aile içi şiddet olaylarının ortaya çıkmasını ve çözümünü engellerken, diğer taraftan şiddetin yeniden üretilerek toplumsal boyutta daha büyük şiddet olaylarının yaşanmasına da neden olmaktadır. Çocuğa uygulanan şiddet, ceza, terbiye vb. amaçlarla olursa olsun çocuğun psikolojisini bozarak anti sosyal kişiliklere neden olacak ve kısırdöngüyle birlikte şiddet öğrenilerek kuşaktan kuşağa aktarılacaktır. Bu sebeple şiddetin her türüne karşı çıkılmalı ve şiddetsiz bir toplum için her birey üzerine düşeni yapmalıdır.

Araştırma verilerine göre şiddet gören kadınların çocuklarına şiddet uygulayacağı görüşüne katılan ve katılmayanların oranları yaklaşık olarak aynıdır. Şiddet gören kadınların çocuklarına şiddet uygulayacağı görüşünün temelinde öğrenme teorisi vardır. Öğrenme teorisine göre şiddet, suç öğrenilen bir davranıştır. Kadın yetiştiği aile de ne gördüyse bunu benimseyip kendi ailesinde de bunu uygulayacaktır, bu nedenle de şiddet gören kadının şiddet uygulayacağı görüşü yaygındır. Bu görüşün tam tersi görüşlerde mevcuttur, ailede şiddet gördüm bunun kötü olduğunu bildiğim için çocuklara asla şiddet uygulamam diyenlerde vardır.

Araştırma sonucunda tespit edilen bir diğer noktada cinsiyet fark etmeksizin etiketlenmenin, damgalamanın suçu şiddeti artıracığı görüşüne katılım oranları olmuştur. Kadınlarda erkeklerde büyük oranda etiketlenmenin damgalamanın suçu şiddeti artırdığını savunmaktadırlar. Bu görüşe göre, suç işleyen bir kişiye suçlu damgasının vurulmasıyla birlikte etiketlenmiş ve damgalanmış olmakta ve dışarıda herkesin gözünde suçlu konuma düşmektedir. Bu duruma maruz kalan bir birey bundan sonra ne kadar isterse istesin normal bir birey olamaz çünkü o damgalanmıştır. Normal bir birey olamayacağını bilen kişinin artık hayattan çekineceği bir şey kalmayacak ve şiddet

uygulamaya devam edecektir, hatta devam etmekle kalmayıp ciddi suçlara bulaşacaktır, adam öldürme, örgüte üye olma vs.

Araştırma sonucunda elde edilen bir diğer önemli bulgu ise cinsiyet fark etmeksizin büyük bir oranın yaklaşık her beş kişiden dördü, şiddet uygulayanların şiddet davranışını tekrarlayacağı görüşüdür. Birey uyguladığı şiddet ya da işlediği bir suç karşısında herhangi bir caydırıcı etkiye sahip bir ceza almıyorsa, bu kişinin aynı davranışı tekrarlama olasılığı çok daha fazla olacaktır.

Araştırma sonuçlarından elde edilen bir diğer önemli sonuç, cinsiyet fark etmeksizin ekonomik bağımsızlığı olmayan kadınların şiddete uğrama olasılıklarının fazla olup olmadığı görüşüdür. Araştırma verilerine göre her dört kişiden üçü ekonomik bağımsızlığa sahip olmayan kadınların şiddete uğrama olasılıklarının daha fazla olduğunu belirtmişlerdir. Ekonomik özgürlüğe de sahipse şiddet karşısında boyun eğmek yerine sahip olduğu hakları kullanır. Ancak ekonomik özgürlüğe sahip olmayan kadın şiddete uğramış olsa bile ikinci kez şiddete uğrama olasılığı daha fazladır, çünkü ekonomik özgürlüğü yoktur ve kendi ayakları üzerinde duramayacağı için şiddete boyun eğmek zorunda kalır. Ekonomik özgürlüğü olan kadın ise bir kez şiddete maruz kalsa da şiddetin tekrarlanma olasılığı çok daha düşüktür. Yapılan farklı araştırmalarda da benzer sonuçların olduğu dikkat çekmektedir. Diğer araştırmalar da, ekonomik bağımsızlığı olmayan, gelir getiren bir işte çalışmayan kadınların şiddete uğrama oranları yüksek olduğu sonucu çıkmıştır.

Araştırma sonuçlarında ortaya çıkan bir başka önemli bulgu ise, “ailede erkek egemenliği olmalıdır” ile “erkektir döverde sever de” görüşüne verilen cevapların kadınlar ve erkekler açısından farklılıklar göstermesi olmuştur. Kadınların tamamına yakını erkektir döverde severde anlayışına katılmazken erkeklerden her beş kişiden ikisi erkektir döverde severde anlayışına katılmaktadır. Buna benzer olarak ailede erkek egemenliği olma görüşü de kadın ve erkek açısından farklı olmuştur. Sosyal yapılarda var olan ataerkil bir aile yapısına sahip olmamız, erkek üstünlüğünü kabul etmektedir. Nitekim zaman içerisinde aile yapılarımızda değişiklikler meydana gelmiş olsa da sahip olunan değerlerin bir anda değişmesi mümkün değildir. Geleneksel geniş aile yerini çekirdek aileye bırakmış, ev içerisinde kadın erkek eşitliği gündeme gelmiş olsa da sahip olunan değerler bu değişikliğe bu kadar hızlı oranda ayak uyduramamıştır. Yapılan farklı çalışmalarda da erkektir döverde severde anlayışının, aile de erkek egemenliği olması gerektiği anlayışının büyük oranda kabul gördüğü ortaya çıkmıştır.

Sonuç olarak diyebiliriz ki, şiddet hem bireysel hem de toplumsal etkenlerle ilgili bir olgudur, gerek bireysel düzeyde gerekse toplumsal düzeyde yaşanan şiddet eylemleri birbirini besler bir biçimde karşımıza çıkar. Öyleyse ailede şiddet varsa toplumda da şiddet vardır. Ya da toplumda şiddet olayları yaşanıyorsa bunun ailenin işleyişine yansımaları kaçınılmazdır. Bu açıklamadan hareketle şiddeti bireysel ilişkiler bağlamında, aile hem üreten hem de onu meşrulaştırarak toplumsal boyuta taşınmasında önemli bir rol oynayan kurumlardan biridir. Ancak aile içi şiddet olaylarının açığa çıkarılmasında yaşanan güçlükler, aile içi ilişkilerin mahremiyetinden ve buna bağlı olarak aile içinde yaşanan şiddet olaylarının meşrulaştırılmasından kaynaklanmaktadır. Bu noktada, aile içi şiddete dayanan suçların gizli kalma ihtimali de artmakta, bu gizlilik bir yandan aile içi şiddet olaylarının ortaya çıkmasını ve çözümünü engellerken, diğer taraftan şiddetin yeniden üretilerek toplumsal boyutta daha büyük şiddet olaylarının yaşanmasına da neden olmaktadır. Çocuğa uygulanan şiddet, ceza, terbiye vb. amaçlarla olursa olsun çocuğun psikolojisini bozarak anti sosyal kişiliklere neden olacak ve kısır döngüyle birlikte şiddet öğrenilerek kuşaktan kuşağa aktarılacaktır. Bu sebeple şiddetin her türlüsüne karşı çıkılmalı ve şiddetsiz bir toplum için her birey üzerine düşeni yapmalıdır.

KAYNAKÇA

AVCI, Özlem, (2012); “İstanbul’da Dindar Üniversite Gençliği, İki Dünya Arasında”, 1.Baskı, İletişim Yayıncılık, İstanbul.

AYAN, Sezer, (2010); “Aile ve Şiddet, Aile İçinde Çocuğa Yönelik Şiddet”, Ütopya Yayınevi, 1.Baskı, Sosyoloji Dizisi, Ankara.

BAKER Linda L. - JAFFE Peter G. - MOORE Kathy J., (2001); "Understanding the Effects of Domestic Violence a Handbook for Early Childhood Educators", Centrefor Children&Families in the Justice System Resources, London.

Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu (1995); "Aile İçi Şiddetin Sebep ve Sonuçları", Aile Araştırma Kurumu Yayınları, Ankara.

BAYHAN, Vehbi, (1995); "Üniversite Gençliğinde Anomi ve Yabancılaşma", Kültür Bakanlığı, Kültür Eserleri, Malatya.

DEMİRBAŞ, Timur, (2001); "Kriminoloji", Seçkin Yayıncılık, Ankara.

GÜLEÇ, Hüseyin - TOPALOĞLU, Mürüvvet - ÜNSAL, Demet - ALTINTAŞ, Merih, (2012); "Bir Kısır Döngü Olarak Şiddet;Violence as a ViciousCycle", Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar-CurrentApproaches in Psychiatry.

İÇLİ, Tülin, (2007); "Kriminoloji", 7. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara.

KALYONCU, Hamdi, (2009); "Aile İçi Şiddet ve Şiddet Ortamında Çocuklar", Popüler Yayıncılık, Hayat Yayın Grubu, İstanbul.

KASATURA, İlkay, (1998); "Gençlik ve Bağımlılık", Evrim Yayınevi, İstanbul.

KIZMAZ, Zahir, (2006); "Cezaevi Müdavimleri, İnatçı Suçlular", Ankara.

OĞUZ . Nuran, (2008); " Tüketim Kültürünün Üniversite Gençliği Üzerine Etkisi, Süleyman Demirel Üniversitesi Örneği", Isparta.

ÖZTÜRK Bahri - ERDEM Mustafa Ruhan, (2006); "Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku" 9.Baskı, Ankara.

ÖZTÜRK, Bahri; www.kriminoloji.com 2002 "Şiddet ve Çocuk (Araştırma)", Erişim Tarihi: 17.01.2013.

POLAT, Oğuz; www.kriminoloji.com 2002, "Şiddet", Erişim Tarihi: 17.01.2013

SİNANOĞLU Oktay S., TURAN Rıdvan, (1997); "Bilim İdeoloji ve Gençlik", Kasem Ltd. Şti., İstanbul.

TEKİN, Üzeyir, (2011); "Şiddet", Orient Yayınları, 1.Baskı, Ankara.

TUNCAY Suavi, (2000); "Türkiye'de Gençlik Sorunlarının Psikolojik Boyutu" Muğla Üniversitesi, SBE Dergisi, Güz, Cilt:1 Sayı:1.

UÇAR, Mehmet Ali, (2003); "Aile İçi Şiddet ve Ailenin Korunması Yasası", Yetkin Yayınları, Ankara.

ÜNVER, Yener, (2003); "Türkiye'de Aile İçi Şiddetin Boyutları, Nedenleri ve Çözüm Önerileri", Suçla Mücadele Bağlamında Türkiye'de Aile İçi Şiddet, Ülke ÇapındaKriminolojik ve Viktimolojik Alan Araştırması ve Değerlendirmesi, Beta Yayıncılık, İstanbul.

YÖRÜKOĞLU, Atalay, (1999); "Öğrenciler, Öğretim Üyeleri, Anne ve Babalar Yönünden Gençliğin Eğitimi", Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara.

